Risicomonitor 2018-01
Algemene dienst

Gemeente Leusden

Mei 2018

1. Inleiding

We streven door integraal risicomanagement naar een groter risicobewustzijn en naar een betere beheersing en integrale aanpak van risico's. Bewustwording van risico's is een belangrijke eerste stap naar een betere beheersing. Een betere beheersing van risico's door de organisatie draagt bij aan de kwaliteit van de besluitvorming door het bestuur en het rechtmatig realiseren van gemeentelijke doelstellingen.

Daarom is het van belang regelmatig stil te staan bij de risico's die het bereiken van de doelstellingen in de weg kunnen staan en het gesprek hierover te organiseren.
Een belangrijke doelstelling hierbij is het continu organiseren van aandacht voor risico's en hierover met elkaar in dialoog zijn. Met de risico monitor streven we ernaar om risico's tijdig in beeld te krijgen, zodat keuzes maken en bijsturing mogelijk zijn. De risico's worden periodiek (tweemaal per jaar) op gestructureerde wijze in beeld gebracht. Daarnaast zijn risico's en risicobeheersing een vast onderdeel van de planning en control gesprekken in onze organisatie

De monitor is afgebakend tot risico's die bij de algemene dienst kunnen optreden en is als bijlage bij de voorjaarsnota gevoegd, ter kennisname voor de raad. Voordat wij ingaan op de belangrijkste risico's, geven wij hierna een algemene beschouwing op de risico's en toelichting op de inventarisatie en prioritering van risico's.

2. Risico-inventarisatie & prioritering

Onder een risico wordt verstaan: de kans op het optreden van een gebeurtenis met negatief gevolg voor de gemeente. De risico's worden periodiek in beeld gebracht en op mogelijke consequenties beoordeeld. Voor het opstellen van de jaarrekening en voorjaarsnota zijn hiertoe gesprekken gevoerd met beleidsadviseurs, financiële adviseurs. Dit heeft tot een uitgebreide risico-inventarisatie geleid met als doel de risico's die op het moment van opstellen van de jaarrekening en voorjaarsnota bekend zijn te benoemen en toe te lichten.

De geïnventariseerde risico's zijn in beeld gebracht aan de hand van een drietal scenario's, het optimistische scenario, het pessimistisch scenario en het midden scenario. Aan de hand van een indicatieve inschatting zijn de risicobedragen gekwantificeerd. Hierdoor ontstaat inzicht in het totale financiële risico van de algemene dienst. De belangrijkste risico's die uit deze inventarisatie naar voren komen zijn in deze risicomonitor opgenomen.

Prioritering van risico's vindt plaats aan de hand van een risico-analyse, waarbij benoemde risico's worden gekwantificeerd door het bepalen van de kans dat een dreiging zich voordoet en de gevolgen daarvan (Risico = kans x gevolg/impact).

Hierbij worden de volgende schaalindelingen als leidraad gehanteerd.
Schalen voor de inschatting van de kans:

- Groot: Waarschijnlijk, de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is groot.
- Gemiddeld: Mogelijk, de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is gemiddeld.
- Klein: Misschien, de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is klein.

Schalen voor de inschatting van het gevolg/de impact:

- Groot: De gebeurtenis heeft een grote impact op de gemeente, de uitvoering van een publieke taak komt in gevaar en/of het risicobedrag is hoger dan € 250.000.
- Gemiddeld: De gebeurtenis heeft behoorlijke impact op de gemeente en/of het risicobedrag is tussen de € 100.000 en € 250.000.
- Klein: De gebeurtenis heeft geringe impact op de gemeente en/of het risicobedrag is lager dan € 100.000. Actie is niet direct noodzakelijk. Verbetering is te bereiken door efficiency en klantgericht werken.

Met behulp van een risicoscore kunnen risico's worden geprioriteerd, en wordt inzichtelijk gemaakt welke risico's het belangrijkst zijn om te worden beheerst.
De risicoscore wordt bepaald door de inschatting van kans en gevolg te vermenigvuldigen volgens onderstaande tabel. Bij bepaling van de impact wordt uitgegaan van het midden scenario.

Tabel 1. Bepaling risicoscore

Impact: / Kans:	Klein	Gemiddeld	Groot
Klein	Zeer laag	Laag	Gemiddeld
Gemiddeld	Laag	Gemiddeld	Hoog
Groot	Gemiddeld	Hoog	Zeer hoog

4. Ontwikkeling risicoprofiel

Het risicoprofiel, het totaal van de omvang van de geïnventariseerde risico's geven wij weer aan de hand van een drietal scenario's, namelijk het optimistische scenario (groen), het pessimistisch scenario (rood) en het midden scenario (oranje). Het midden scenario beschouwen we als meest realistisch en wordt in de programmabegroting in relatie gebracht met het berekende benodigde weerstandsvermogen.

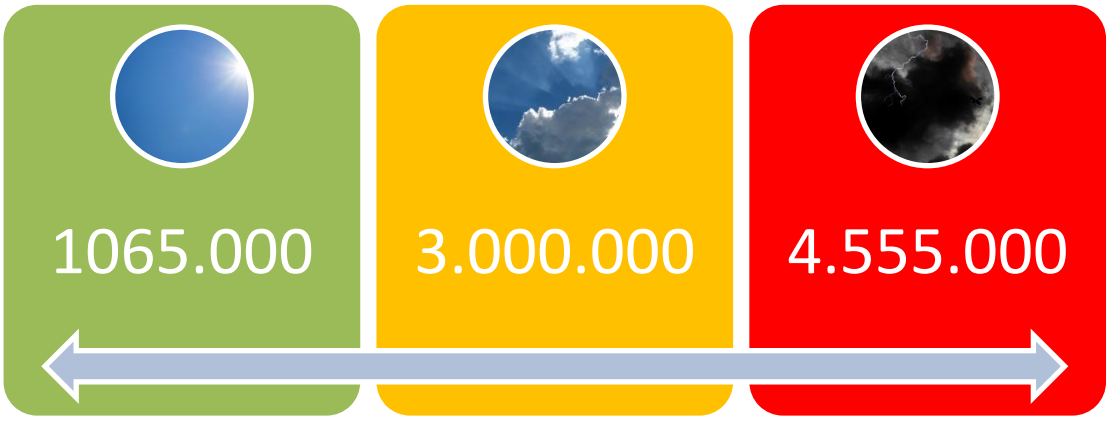

De bedragen in de tabel zijn tot stand gekomen door middel van een doorrekening van ons risicomodel en op basis van input van budgethouders en financieel adviseurs. Wij willen benadrukken dat de uitkomsten van de scenario's geen voorspelling geeft van de werkelijkheid, maar inzichten geeft wat er gebeurt als er op meerdere onderdelen van de gemeentelijke begroting sprake is van tegenvallende ontwikkelingen en stress (gevoeligheidsanalyse). De uitkomsten moeten daarom ook met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd en beseft moet worden dat een verkenning van een toekomstige situatie gepaard gaat met inherente beperkingen en onzekerheden.

Om de ontwikkeling van het risicoprofiel te duiden vergelijken we aan de hand van het midden scenario de uitkomsten met de voorlaatste risicomonitor (risicomonitor 2017-02). Ten opzichte van de vorige monitor is het risicoprofiel met € 115.000 afgenomen. In de teksten van deze risico's wordt nader op de ontwikkeling van de risicoinschatting ingegaan. Het risico met betrekking tot de voorfinanciering VNG subsidie is vervallen.

Tabel 2. geïnventariseerde risico's algemene dienst

	Risico	Score	Omvang (€) Monitor 2017-2	Omvang (€) Monitor 2018-1	S/ I	Trend
1.	Algemene uitkering Gemeentefonds	Zeer Hoog	800.000	630.000	**S**	
2.	Jeugdhulp	Zeer Hoog	650.000	570.000	**S**	
3.	Grote projecten en onderhoud kapitaalgoederen	Hoog	330.000	410.000	**S/ I**	
4.	Bedrijfsvoering risico's	Gemiddeld	150.000	305.000	**S/ I**	
5.	WMO	Hoog	200.000	260.000	**S**	
6.	Omgevingswet	Hoog	P.M.	P.M	**S/ I**	
7.	Pensioenen & wachtgelden wethouders	Gemiddeld	215.000	160.000	**S**	
8.	Informatisering	Gemiddeld	150.000	150.000	**I**	
9.	Werk, inkomen en participatie	Gemiddeld	230.000	100.000	**S**	
10.	Verbonden en gerelateerde partijen	Gemiddeld	125.000	100.000	**S/ I**	
11.	Verstrekte leningen en garanties	Gemiddeld	65.000	90.000	**I**	
12.	Aansprakelijkheid en juridische procedures	Laag	40.000	90.000	**I**	
13.	Leerlingenvervoer	Laag	60.000	60.000	**S**	
14.	Fiscale risico's	Laag	50.000	50.000	**S**	
15.	Niet halen bezuinigingen	Laag	35.000	25.000	**S**	
16.	Voorfinanciering VNG subsidie	Zeer laag	20.000	n.v.t.	**I**	
	Totaal		**3.115.000**	**3.000.000**		

Legenda:

= het risico is ten opzichte van de vorige monitor afgenomen.

= het risico is ten opzichte van de vorige monitor stabiel gebleven.

= het risico is ten opzichte van de vorige monitor toegenomen.

S = het risico heeft een overwegend structureel karakter. Uitgangspunt is dat we voor een jaar de financiële gevolgen moeten kunnen opvangen. Daarom wordt bij omvang het financieel gevolg van één jaar aangegeven. Wanneer het risico daadwerkelijk optreedt, is het noodzakelijk het incidenteel opvangen van hogere uitgaven laten volgen door structurele aanpassingen in het uitgavenpatroon op de betreffende taak of elders in de begroting

I = het risico heeft een overwegend incidenteel karakter.
De risico-inschaling is gebaseerd op de hoogte van de ingeschatte risicobedragen. Ook imago- en immateriële schade kunnen grote gevolgen hebben, maar dat blijft buiten beschouwing. Ook betekent een lager gepositioneerd risico in werkelijkheid niet dat de financiële gevolgen van dit risico ook lager zullen uitpakken. Bij sommige risico's is het immers lastig om daaraan een reëel bedrag te koppelen.

5. Monitor risico's

1. Algemene uitkering

Paragraaf: Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
Portefeuillehouder: Wethouder Vos

Omschrijving risico:

De Algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente en tevens een belangrijke risicofactor. De hoogte van de uitkering wordt bepaald door het Rijk en is afhankelijk van de omvang en verdeling van het Gemeentefonds. De omvang is gekoppeld aan de groei van de rijksbegroting. De risico's worden gevormd door:

De ontwikkeling van het accres.

Volgens het principe van 'gelijk trap op, gelijk trap af' groeit of krimpt het Gemeentefonds parallel aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Rijksbezuinigingen betekenen voor de gemeente een korting op de algemene uitkering. Vanaf 2018 wordt de uitkeringsbasis verbreed met de rijksuitgaven voor Sociale Zekerheid en Zorg omdat de gemeenten sinds 2015 ook extra taken op deze gebieden uitvoeren. Door deze bredere basis neemt naar verwachting de stabiliteit van de accresontwikkeling toe. Daarnaast zal het accres op basis van de maartcirculaire 2018 de komende jaren fors toenemen. Oorzaken van het noemende accres zijn de voorgenomen beleidsintensiveringen door het kabinet Rutte III, de autonome economische groei en het toepassen van een hogere loon/prijs mutatie.

Taakmutaties

Deze gaan in veel gevallen zoals bijvoorbeeld bij decentralisatie van taken van Rijk naar gemeenten gepaard met negatieve herverdeeleffecten en effecten in de sfeer van open eind financiering.

Ontwikkelingen gemeentefonds

In juni 2017 is het rapport 'rekening houden met verschil' verschenen over de herziening van de financiële verhouding tussen Rijk en gemeenten. Het rapport geeft aanbevelingen die in een vervolgtraject (komende kabinetsperiode) moeten worden uitgewerkt. Thema's waarlangs de nieuwe financiële verhouding moet worden vormgegeven zijn:

1. vereenvoudiging en stabiliteit;
2. afwegingsruimte;
3. regionalisering;
4. economische ontwikkeling.

Nieuwe financiële verhoudingen gaan zonder twijfel gepaard met herverdeeleffecten die een financieel risicos met zich meebrengen. In het rapport wordt gesproken over een periode van vier jaar waarin de wetgeving moet worden aangepast.

Inter Bestuurlijk Programma (IBP)

In het IBP heeft het Rijk een aantal themagerichte programma-opgaven opgenomen. Er wordt daarbij gesproken over zogenaamde "enveloppegelden" waarbij van gemeenten vanuit de hogere accressen een gelijkwaardige inspanningsverplichting wordt gevraagd. Zo is voor de enveloppe klimaat vanaf 2018 een structureel bedrag van 300 miljoen opgenomen (omgerekend voor Leusden een bedrag van € 385.000). Voor de andere programma-opgaven zullen in de komende circulaires nadere afspraken worden gemaakt, waarbij mogelijk een aanvullend beslag op de toegenomen accressen moet worden gedaan.

BTW-compensatiefonds

Aan de omvang van het BTW-compensatiefonds (BCF) is een plafond gekoppeld. Overschotten of tekorten op het fonds worden verrekend met het gemeentefonds. Het is niet mogelijk een betrouwbare inschatting te maken van een tekort of overschot op dit fonds. Het is de verwachting dat de ruimte onder het BCF plafond van de afgelopen jaren snel zal afnemen als gevolg van de aantrekkende economie waarbij gemeenten de opgelopen investeringsachterstand zullen willen inlopen.

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is verlaagd omdat door de bredere basis voor de berekening de verwachting is dat er meer stabiliteit in de accresramingen komt. Anderzijds blijft er onzekerheid omdat de financiële verhouding zal worden gewijzigd. Per saldo leidt dit tot een verlaging van de risico-inschatting met € 170.000.

Acties (beheersmaatregelen):

Forse afwijkingen worden zoveel mogelijk voorkomen en verkleind door het realistisch en stabiel ramen van uitkeringen.

Risicobedragen en risicoscore

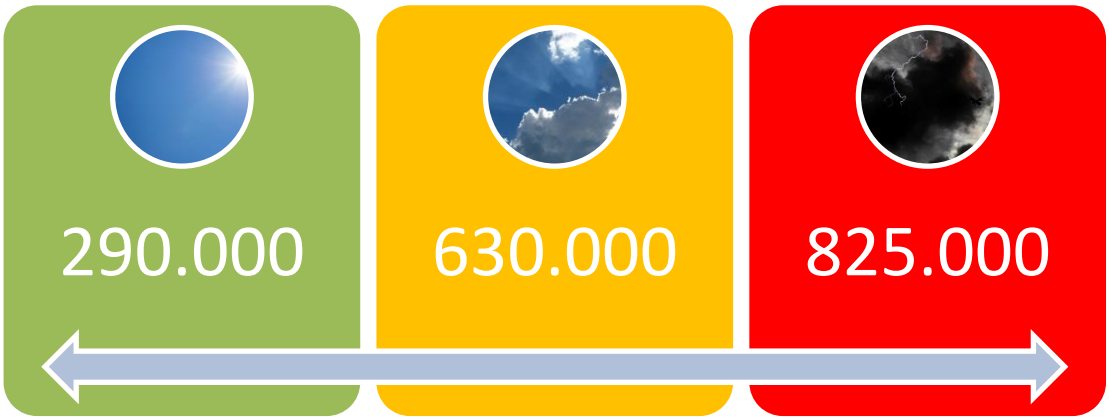

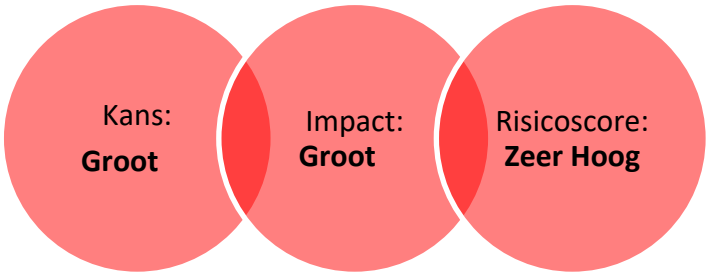

2. Jeugdhulp

Programma: Domein Samenleving
Portefeuillehouder: Wethouder Kiel

Omschrijving risico:

Grotere zorgvraag dan waarmee rekening is gehouden

Aangezien hier sprake is van een zogenaamde open einde regeling bestaat het risico dat het aantal en de omvang van de aanvragen / toekenningen het beschikbare budget gaat overschrijden. De kans bestaat dat de vraag naar jeugdhulp de komende tijd meer toeneemt dan het budget en de beschikbare capaciteit. We weten echter dat een fors deel van de overschrijdingen juist op die jeugdhulp zit waarbij wij niet of slechts beperkt gaan over de toegang tot zorg: de jeugd geestelijke gezondheidszorg (toegang voor 60% huisartsen) en dyslexie (toegang via de samenwerkingsverbanden van het onderwijs). Daarnaast kunnen een laagdrempelige toegang en vroege signalering het aantal zorgvragen doen toenemen. De effecten van de transformatie, die wij kwaliteitgestuurd vormgeven, zijn nu nog niet financieel te vertalen.
We willen uiteindelijk toe naar een stevige basisinfrastructuur met vroege signalering en steunende netwerken; noodzakelijke professionele hulp die buiten instellingen en liefst thuis, in een gezin of op school wordt gegeven. Het vraagt nog enige jaren voordat dit in volle omvang is gerealiseerd en de effecten daarvan, ook financieel, zijn te meten. De kans bestaat dat we de hulp zeker de komende jaren dus nog niet binnen het gegeven budget kunnen realiseren.

Imagorisico

De laatste jaren is de jeugdhulp met enige regelmaat in het nieuws geweest vanwege fouten of tekortkomingen met betrekking tot individuele cliënten. Het is niet reëel om te denken dat de gemeente er voor kan zorgen dat voortaan alle tekortkomingen worden voorkomen. Jeugdhulp blijft mensenwerk. Als een cliënt of familie contact opneemt met de pers loopt de gemeente groot risico op (imago)schade .
Stimuleren van eigen kracht en normaliseren bij (te) hoge verwachtingen bij ouders van hun kind kan bij de toegang discussies en bezwaren opleveren. Het is niet “u vraagt, wij draaien “. Het beeld van Larikslaan2 als vraaggericht en cliëntondersteunend kan onder druk komen te staan.

Ontwikkeling risico

Binnen de begroting van het Sociaal Domein hebben te maken met een structureel tekort dat oploopt tot € 459.000 structureel vanaf 2020. Medio 2018 zullen keuzen moeten worden gemaakt over welke kostenbesparende maatregelen op lokaal en regionaal niveau nodig dan wel wenselijk zijn om de tekorten niet nog verder op te laten lopen dan wel terug te dringen.

Voor de risico inschatting hebben wij rekening gehouden met het niveau van de zorgkosten 2017 en met voorgestelde wijzigingen van de begroting aan de hand van de voorjaarsnota. Een hogere raming van de uitgaven, betekent minder kans op overschrijding budget, en dus een verlaging van het risico. Voor ons midden scenario gaan we ervan uit dat de zorgkosten in 2018 ten opzichte van 2017 toenemen met 10%. Per saldo leidt dit tot een verlaging van de risico-inschatting met € 80.000.

Acties (beheersmaatregelen):

1.Vanuit de urgentie van transformeren van de zorg, zowel lokaal als regionaal nieuwe zorgvormen inzetten en de basisinfrastructuur versterken. (Aanbeveling van het NJi: preventie, stimuleren van eigen kracht)
2. Beïnvloeding van de toegang bij huisartsen en onderwijs (ook op bestuurlijk niveau) en intensievere samenwerking op operationeel niveau. (Aanbeveling van de NJi: samenwerken, afstemmen (elkaar kennen en vertrouwen), einddoel gericht indiceren, normaliseren)
3. Afspraken met de zorgverzekeraar over indicaties WLZ
4. Monitoren van de wachttijden.(Aanbeveling van het NJI: opdracht tot transparantie over wachttijden aan de gecontracteerde zorgaanbieders, einddoel gericht rapporteren)
5. Nieuwe –meetbare- afspraken met/opdrachten aan de aanbieders over transformatie, kwaliteitsnormen, werkwijze en monitoring bij de aanbesteding 2019.
6. Risicoverevening voor de hoogspecialistische jeugdzorg.
7. Monitoren van de ontwikkeling van de kosten en de vraag.
8. De egalisatiereserve Sociaal Domein aanwenden zodat fluctuaties kunnen worden opgevangen.
9. In laatste instantie, als blijkt dat kinderen en gezinnen, ondanks transformeren en samenwerking met (beïnvloeden van) de huisartsen en het onderwijs, te lang moeten wachten op de juiste hulp, zal de gemeenteraad de keus worden voorgelegd om gelden bij te ramen.

Risicobedragen en risicoscore

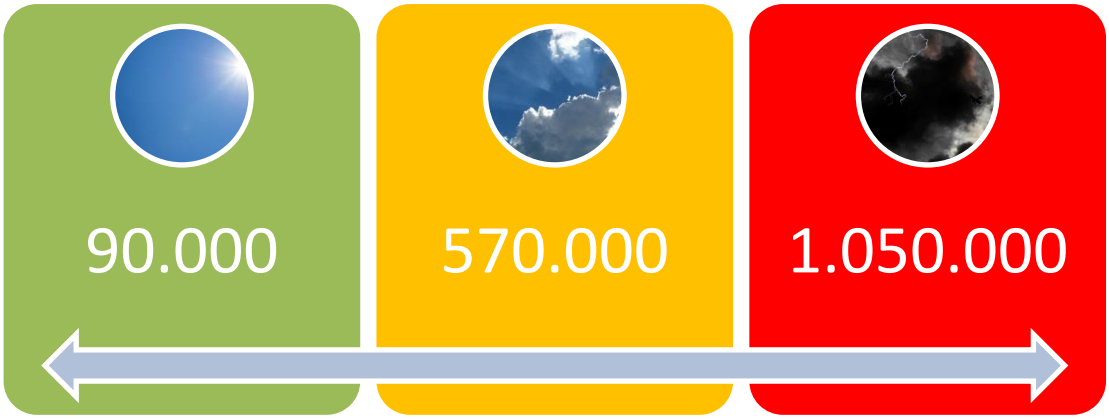

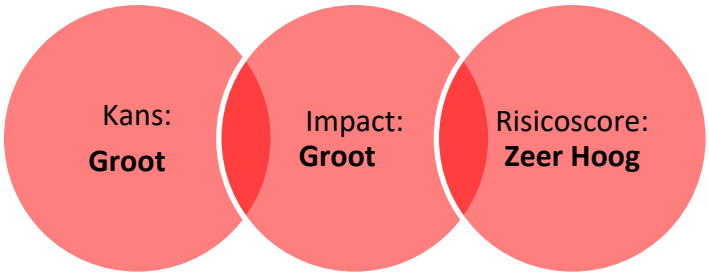

3. Grote projecten en onderhoud kapitaalgoederen

Programma: Diverse programma's
Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico:

Algemene risico's:

Er bestaat altijd een kans dat zich tegenvallers voordoen op grote projecten doordat zaken niet te kwantificeren zijn of doordat risico's zijn onderschat. Dat kunnen bouwkosten betreffen, maar ook de gevolgen voor de exploitatie van nieuwe voorzieningen.

Loon en -prijsontwikkeling

Na een periode met een relatief gunstig aanbestedingsklimaat is het risico op prijsstijgingen met name aanwezig bij het aanbesteden van werken. Tegenvallers in aanbestedingen kunnen een opdrijvend effect hebben op de begroting.

Vervanging & groot onderhoud gemeentelijke accommodaties

Een gedeelte van de gemeentelijke accommodaties is in het verleden gefinancierd uit incidentele middelen of is inmiddels afgeschreven. Vervanging van deze accommodaties kan in dat geval niet gedekt worden uit vrijvallende kapitaallasten. Op termijn moeten er voor de vervanging van de betreffende accommodaties middelen gevonden worden. Daar waar deze middelen niet incidenteel gevonden kunnen worden of er geen ruimte bestaat binnen de bestaande begrotingskaders, vormt dit een risico. Daarnaast kan ook de instandhouding van gemeentelijke gebouwen vragen om aanvullende middelen, bijvoorbeeld als het gaat om nieuwe wet en regelgeving op het vlak van gebouwenbeheer.

Specifieke risico's:

Afrekening inventaris zwembad de Octopus

Zwembad de Octopus wordt door de SRO geëxploiteerd. Hierbij is contractueel vastgelegd dat de gemeente de aanschaf van ''gebouw gebonden'' inventaris bekostigt. De gemeente dient de SRO hierover over de periode vanaf 2010 nog te compenseren. Er kan niet worden uitgesloten dat de gemeente met terugwerkende kracht nog een vergoeding verschuldigd is aan de SRO. De hoogte van de verschuldigde nabetaling wordt voor nu geraamd op een incidenteel bedrag van € 50.000.

Renovatie de Korf

Middels Nieuw Beleid 2018 is budget in de begroting vrij gemaakt voor renovatie van de buitenzijde van de Korf. Daarnaast is budget beschikbaar gesteld voor aanpak van de binnenzijde van de Korf; het aanbrengen van een bouwkundige scheiding tussen het horecagedeelte en het sportgedeelte. De renovatie wordt gecombineerd met de uitvoering van onderhoudsmaatregelen. De eerste inspectieresultaten wijzen uit dat er mogelijk meer onderhoud plaats dient te vinden dan gepland. Daarnaast verplicht nieuwe wetgeving de gemeente tot het vervangen van de bestaande ventilatiesystemen. Voor de laatst genoemde activiteit is geen budget beschikbaar in de gemeentelijke begroting. Hoger dan geplande investeringen zullen leiden tot hogere kapitaallasten dan tot nu toe nu in de begroting zijn voorzien.

Vervanging bruggen Valleikanaal

Naar aanleiding van een brief van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu over de constructieve veiligheid van bestaande bruggen zijn de bruggen over het Valleikanaal getoetst op constructieve veiligheid. Hieruit is naar voren gekomen dat op basis van geconstateerde schade/aantasting de brug over de Horsterweg vervangen dient te worden. Ook de bruggen bij de Asschatterweg en de Langesteeg zullen mogelijk extra versterkt, of in een worst-case scenario, vervangen moeten worden.

Ontwikkeling risico

Mede door de ontwikkelingen Renovatie de Korf neemt de risico-inschatting toe met € 80.000.

Acties (beheersmaatregelen):

1. In begroting hebben we een stelpost voor loon- en prijsontwikkeling geraamd.
2. Voor het project Huis van Leusden worden periodiek interne risicorapportages opgesteld met focus op onze grootste risico's en mitigerende maatregelen.
3. Het benodigde meerjarige groot onderhoud aan gemeentelijke accommodaties wordt continue bewaakt en daar waar nodig financieel bijgesteld na vermelding in de voorjaarsnota of najaarsnota. Voor hoger dan eerder voorziene uitgaven op projecten wordt aanvullend krediet aangevraagd bij de raad.

Risicobedragen en risicoscore

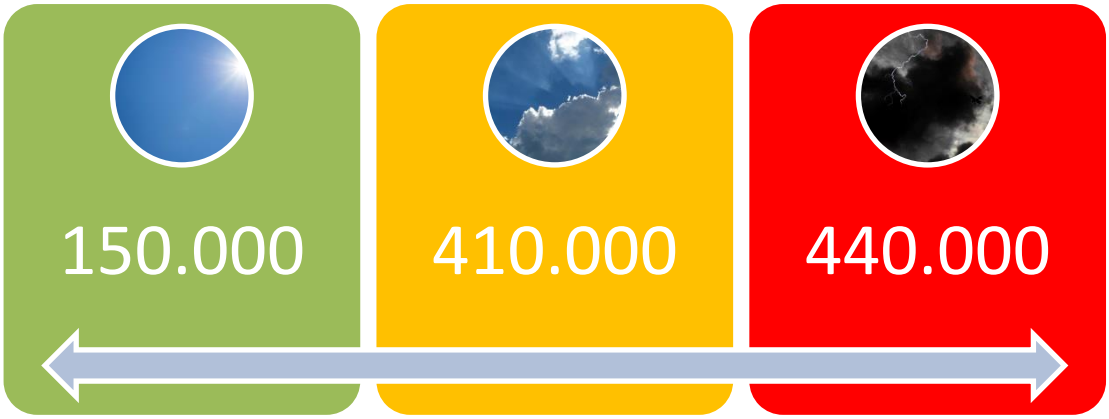

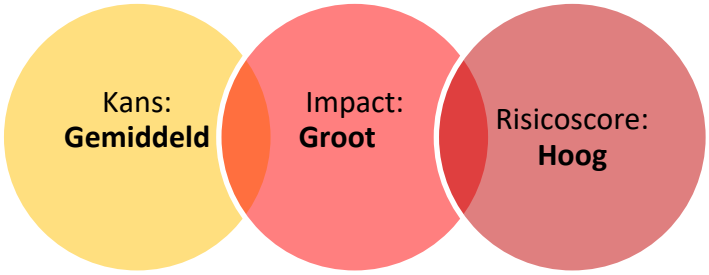

4. Bedrijfsvoering risico's

Paragraaf: Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico:

Algemene risico's

Het runnen van een bijzonder bedrijf als een gemeente brengt risico met zich mee. Het risico bestaat dat er bestuurlijke besluiten worden genomen waarvan de (financiële consequenties) onvoldoende in beeld zijn (gebracht).

Knelpunten personele bezetting

De gemeente Leusden is een kleine gemeente. Het zelfstandig uitvoeren van uitvoerende en ondersteunende taken brengt een bedrijfsvoering risico met zich mee. Op piekmomenten kan er al snel sprake zijn van een kwantitatieve en kwalitatieve onderbezetting. De gemeente zal dan externe capaciteit aan moeten trekken.

Exploitatie eet-werkcafé Huis van Leusden

In het Huis van Leusden komt een eet-werk café. De exploitant van het eet-werk café heeft de opgave om het eet-werk café op een voor de gemeente budgettair neutrale wijze uit te baten. Hierbij bestaat het risico dat er in het exploitatiemodel op termijn onvoldoende inkomsten worden gegenereerd om in de voorliggende opgave te kunnen voldoen. In het voormalige gemeentehuis droeg de gemeente vanuit haar middelen circa € 30.000 per jaar bij aan de uitbating van de kantine. Dit bedrag wordt voor nu als een indicatief riscio aangemerkt.

Digitalisering bouwvergunningen

Leusden is verplicht haar bouwvergunningen van 20 jaar en ouder op korte termijn over te brengen naar Archief Eemland. Overbrenging kan in fysieke, papieren vorm, maar vanuit het oogpunt van dienstverlening wordt de voorkeur gegeven aan digitale overbrenging. Dit laatste kan uitsluitend wanneer de papieren dossiers conform de regels voor vervanging zijn gedigitaliseerd en vervolgens zijn vernietigd. De bouwdossiers van de gemeente Leusden zijn in het verleden gedigitaliseerd, maar uitsluitend ten behoeve van de interne bedrijfsprocessen.

Hierdoor voldoen de scans niet aan de voorwaarden voor vervanging en zullen ze opnieuw, volgens wettelijke eisen aan digitalisering en AVG gedigitaliseerd moeten worden.

In de begroting is geen rekening gehouden om de digitalisering van de bouwvergunningen op korte termijn te realiseren. Naar aanleiding hiervan is overleg gevoerd met de Provincie. Dit heeft geresulteerd in de toezegging dat zij een verzoek van de gemeente Leusden om dispensatie voor de fysieke overbrenging van de bouwvergunningen naar Archief Eemland honoreert tot 2021. In 2021 moet de gemeente Leusden de overbrenging van de bouwvergunningen van 20 jaar en ouder naar Archief Eemland realiseren. Archief Eemland gaat hiermee akkoord, maar als aanvullende voorwaarde geldt dat in de gemeentebegroting middelen gereserveerd worden voor de bewerking en digitalisering van de bouwvergunningen. We verwachten een incidentele investering van circa € 0,5 mln, maar een structurele besparing van circa € 43.000 doordat de kosten voor fysieke opslag en dienstverlening vervallen.

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is door de ontwikkelingen op het gebied van ons archief en eet-werk café toegenomen met € 155.000.

Acties (beheersmaatregelen):

1. Wij gebruiken van onze P&C cyclus en interne controle op de processen om de interne beheersing zo optimaal mogelijk te krijgen.
2. Om personele knelpunten op te vangen maken wij gebruik van een centraal knelpunten budget.

Risicobedragen en risicoscore

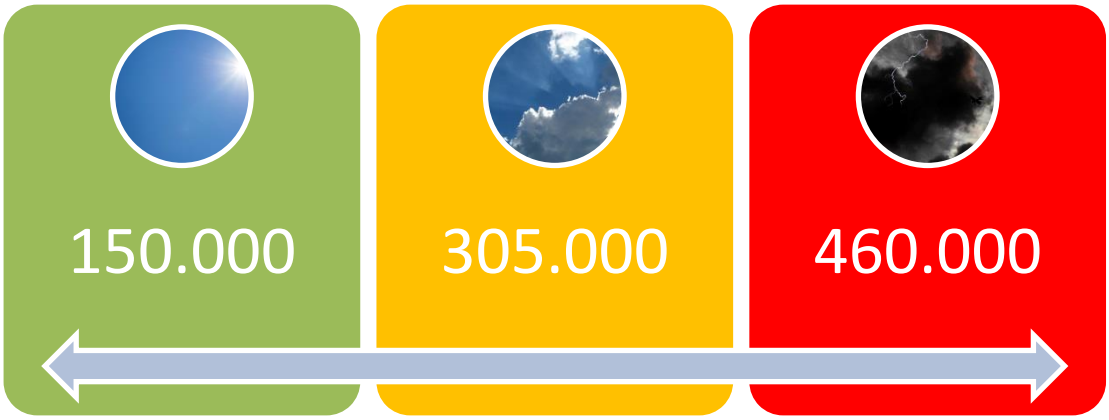

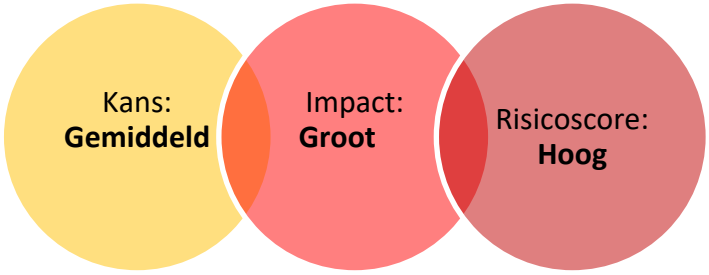

5. WMO

Programma: Domein Samenleving
Portefeuillehouder: Wethouder Van Beurden

Omschrijving risico:

Grotere zorgvraag dan waarmee rekening is gehouden

Met decentralisaties zet het Rijk versneld in op extramuralisering van de GGZ en langer thuis wonen en hierdoor de stijgen ook de Wmo- kosten omdat er een groter beroep wordt gedaan op de Wmo. Aangezien hier sprake is van een zogenaamde open einde regeling bestaat het risico dat het aantal en de omvang van de aanvragen / toekenningen het beschikbare budget gaat overschrijden.

Huishoudelijke Hulp

Verhogen van de salarisschalen in de thuiszorgsector en toenemende regeldruk van het Rijk op het gebied van contractering en inkoop van zorg zorgt voor een kosten opdrijvend effect op onze bestedingen voor de huishoudelijke hulp. Door de dubbele vergrijzing (Het verschijnsel dat niet alleen de groep ouderen een relatief groter aandeel vormt van de Nederlandse, maar dat tevens de gemiddelde leeftijd steeds hoger komt te liggen, waardoor de vergrijzing op twee manieren toeneemt) zal de vraag naar huishoudelijke hulp gaan toenemen.

Ontwikkeling risico

Als gevolg van de ontwikkelingen in de huishoudelijk hulp neemt de risico-inschatting toe met € 60.000.

Acties (beheersmaatregelen):

1. Wij zullen de ontwikkeling van de kosten nauwlettend blijven monitoren en bijsturen indien dit noodzakelijk mocht zijn.
2. Wij hebben de egalisatiereserve Sociaal Domein ingesteld waarmee fluctuaties kunnen worden opgevangen.

Risicobedragen en risicoscore

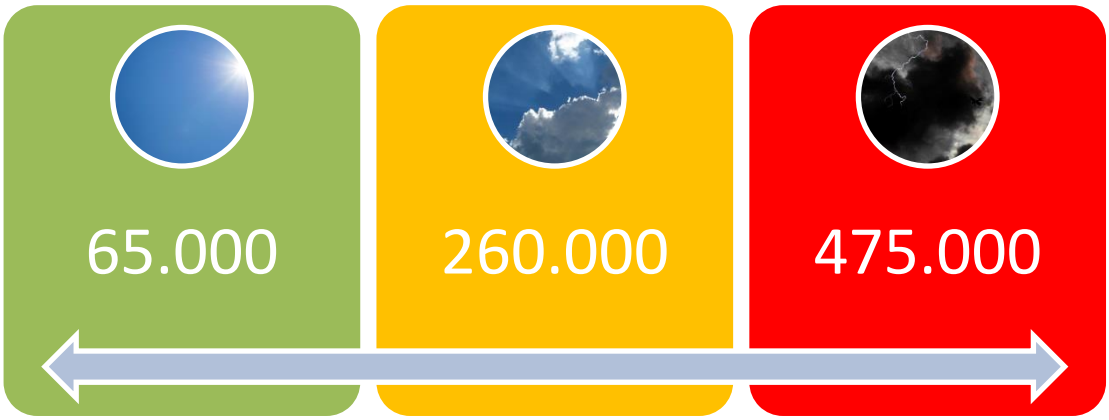

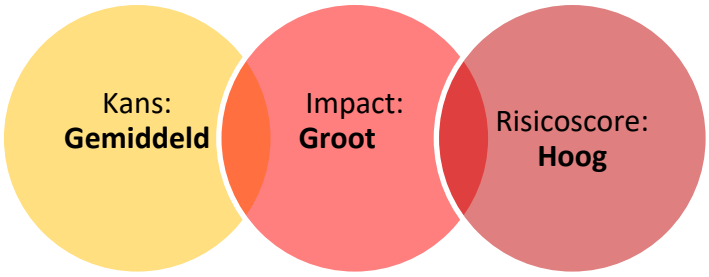

6. Omgevingswet

Programma: Domein Leefomgeving
Portefeuillehouder: Wethouder Vos

Omschrijving risico:

De Omgevingswet, die per 2021 in werking treedt, vervangt een groot aantal bestaande wetten en algemene maatregelen van bestuur en lost gesignaleerde knelpunten in het omgevingsrecht op. Binnen de regels is er veel ruimte voor initiatief en hebben inwoners meer te zeggen over hun directe woonomgeving.

Er moet een complex proces voorbereid en opgestart worden, terwijl de kaders vanuit het Rijk nog niet helemaal helder zijn. Dit kan tussentijdse bijstellingen nodig maken. Afwachten tot alles helder is, is ook geen optie omdat de voorbereidingen snel moeten worden opgepakt om op tijd aan de wettelijke taken te kunnen voldoen.

Wij houden rekening met kosten voor zowel de invoering als uitvoering van de Omgevingswet inclusief opleidingen, vervanging van software voor vergunning, toezicht en handhaving (VTH) en de digitaliseringopgave via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).
Wij hebben middelen beschikbaar gesteld voor de voorbereidingskosten maar wij hebben nog geen inzicht in de nodige implementatiekosten en de uiteindelijke uitvoeringskosten. Voor de structurele uitvoeringskosten wordt in de loop van 2018 een nadere kostenraming en dekkingsvoorstel opgesteld.

Ontwikkeling risico

Als risicobedrag nemen we vooralsnog P.M. (pro memorie, ter herinnering) op. Hiervoor is gekozen omdat er niet genoeg gegevens zijn om een indicatieve inschatting te maken van het risicobedrag.

Acties (beheersmaatregelen):

1. We zijn voor de Omgevingswet een voorbereidingstraject gestart, om de onder de wet vallende processen, activiteiten en organisatieonderdelen te laten voldoen aan de wettelijke verplichtingen.

2. Tijdig rapporteren door college aan de raad van relevante ontwikkelingen of nieuwe financiële risico's.

Risicobedragen en risicoscore

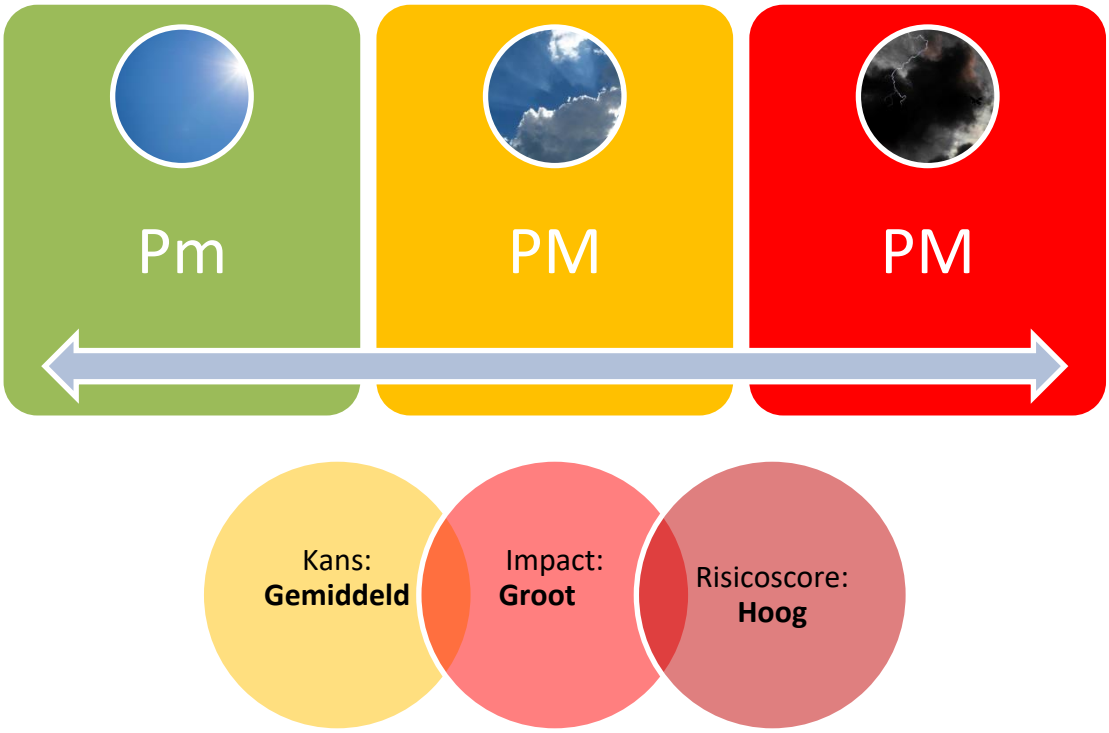

7. Pensioenen & wachtgelden wethouders

Programma/paragraaf: Domein Bestuur
Portefeuillehouder: Burgemeester Bouwmeester

Omschrijving risico:

Gemeenten zijn eigenrisicodrager ten aanzien van de pensioenrechten van hun politieke ambtsdragers. Dit houdt in dat zij de opgebouwde pensioenen over de periode dat een wethouder actief is, alsmede over de wachtgeldperiode, zelf uitbetalen en daarmee samenhangende risico's zelf dragen. Toekomstige pensioenaanspraken van wethouders worden gedekt uit de voorziening wethouder pensioenen. De hoogte van deze voorziening wordt elk jaar opnieuw berekend. Ten aanzien van deze voorziening lopen wij het risico dat er een lange tijd pensioen uitbetaald moet worden, indien wethouders ouder worden dan waar volgens de sterftetabellen van uit is gegaan. Dit is het zogenaamde langlevenrisico.

Daarnaast moet de opgebouwde reserve renderen zodat de gemeente het doelvermogen bij elkaar heeft op de pensioengerechtigde leeftijd van de wethouder. Een gemeente is hiervoor minder toegerust dan bijvoorbeeld het ABP vanwege het verplichte schatkistbankieren. De laatste jaren zijn extra stortingen noodzakelijk gebleken vanwege een toenemende levensverwachting en de verlaging van de rekenrente. Vooral de daling van de gehanteerde rekenrente voor de toekomstige gepensioneerde wethouders als gevolg van de dalende rente op de kapitaalmarkt heeft grote invloed gehad op de waardering van de voorziening.

Wachtgeld wethouders

Om wethouders te beschermen tegen de gevolgen van werkloosheid na het wethouderschap geldt een wachtgeldregeling. Na het wethouderschap ontvangt een wethouder een Appa-ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dit is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa).

Tot slot is er het arbeidsongeschiktheidsrisico van een actieve wethouder. Zolang de (oud)wethouder arbeidsongeschikt blijft, heeft hij onder voorwaarden recht op

doorbetaling van zijn wedde en wachtgeld en eventueel ook op een verlenging van de uitkering van het wachtgeld.

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is afgenomen omdat we ervan uitgaan dat de stijging van de rente op de kapitaalmarkt een gunstig effect heeft op de rekenterente en hiermee op de waardering van de voorziening.

Acties (beheersmaatregelen):

Bij het opstellen van de jaarrekeing zal, op basis van actuariële waarde berekeningen, de voorziening wethouder pensioenen geactualiseerd worden.

Risicobedragen en risicoscore

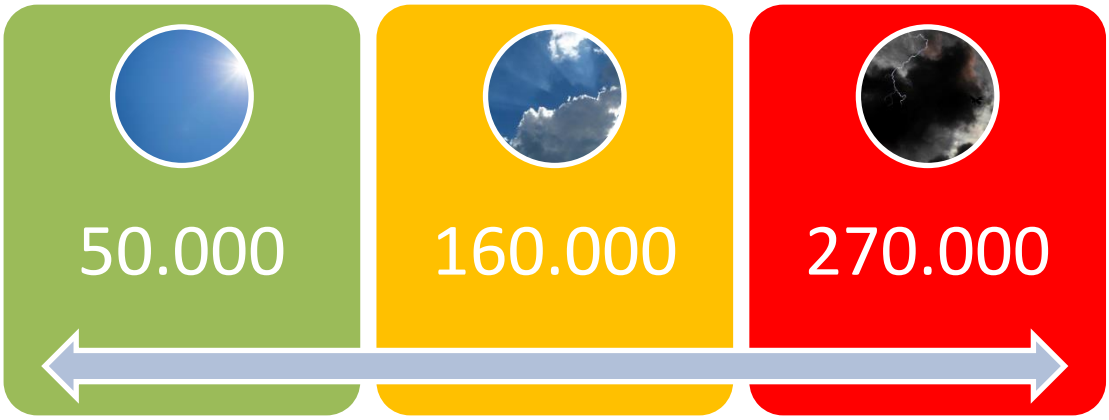

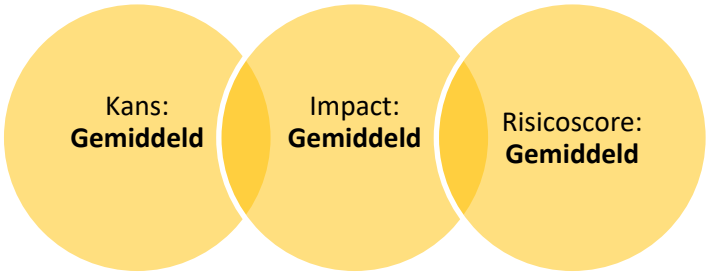

8. Informatisering

Paragraaf: Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder: Wethouder Kiel

Omschrijving risico:

Door vernieuwde wetgeving, de verhuizing naar het Huis van Leusden, samenwerkingsverbanden en mogelijke kennisverloop, komt er veel op de gemeente Leusden af. Mogelijke consequenties:

- Schade claims/juridische procedures;
- Verlies van kennis;
- Extra en onvoorziene kosten.

AVG

Vanaf 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming van toepassing. Dit betekent dezelfde privacywetgeving in de gehele EU. Dit brengt voor organisaties verplichtingen met zich mee. Een overtreding van de AVG kan door de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) worden bestraft met een boete van 10 of 20 miljoen euro, afhankelijk van de overtreding.

Omgevingswet

Ook de Omgevingswet komt steeds dichterbij. Hoewel het duidelijk is dat de inwerkingtreding is uitgesteld, moet de impact hiervan niet worden onderschat. De Omgevingswet vereist goede datakwaliteit en de mogelijkheid om tussen verschillende instanties informatie uit te wisselen.

BLNP

De samenwerking in BLNP-verband brengt voor de gemeente Leusden uitdagende vraagstukken met zich mee. Dit vraagt om meer manuren, strategisch inzicht en strakke regievoering. Door het ontbreken hiervan ontstaat het risico dat er extra kosten moeten worden gemaakt.

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is niet gewijzigd.

Acties (beheersmaatregelen):

1. In het Informatieplan zijn de onderwerpen Privacy, Omgevingswet, de verhuizing en de samenwerkingsverbanden opgenomen als deelprogamma's en –projecten. Zo wordt er momenteel in BLNP-verband gewerkt aan de aanstelling van een Bovenlokale Functionaris Gegevensbescherming en wordt er onderzoek gedaan naar de impact van de Omgevingswet.
2. Wij zijn aangesloten bij de informatiebeveiligingsdienst voor gemeente (IBD) en zijn gestart om de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) te implementeren. De BIG omvat o.a. een totaalpakket aan nformatiebeveiligingsbeheersingmaatregelen die voor iedere gemeente noodzakelijk is om te implementeren. In het kader van de BIG hebben wij de volgende maatregelen genomen.

- Er wordt jaarlijks een uitwijktest uitgevoerd.
- Er wordt jaarlijks ook een penetratietest op ons netwerk uitvoeren om te toetsen of we voldoende beveiligd zijn tegen de risico's van hacken.
- Er is een protocol voor het melden van datalekken vastgesteld en aan alle medewerkers bekend gemaakt.

Risicobedragen en risicoscore

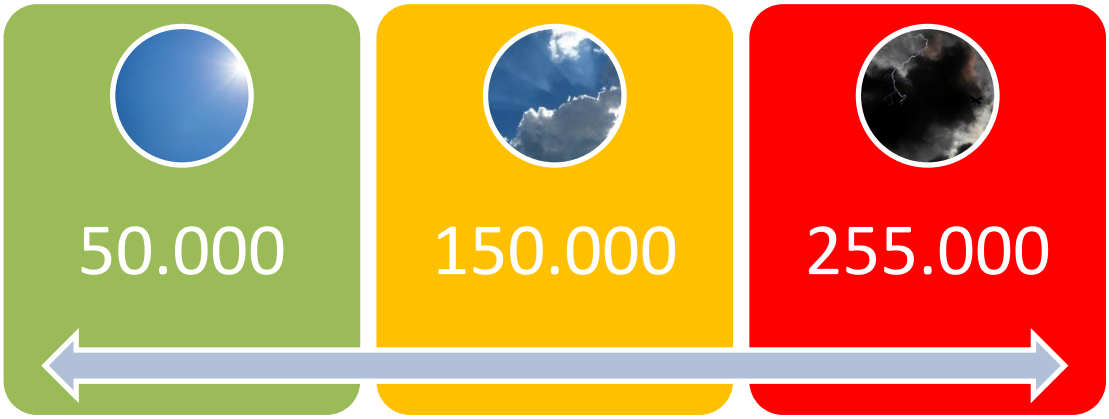

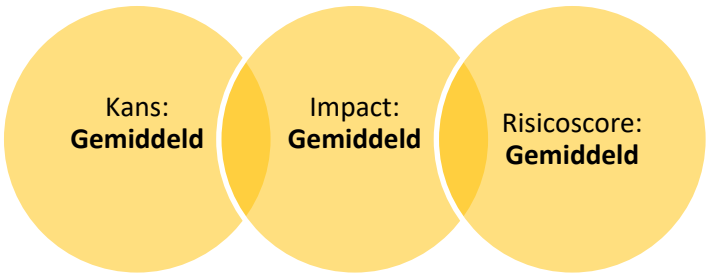

9. Werk, inkomen & participatie

Programma: Domein Samenleving
Portefeuillehouder: Wethouder Kiel

Omschrijving risico:

Open eindregeling bijstand

De ontwikkeling van het aantal bijstand cliënten is een onzekerheid (open eindregeling). Het risico wordt overigens deels ondervangen door de vangnetregeling die het rijk heeft ingesteld. Daarbij kan het meerdere boven 105% van de rijksbijdrage door het Rijk gedeeltelijk aanvullend worden gecompenseerd indien wordt voldaan aan een aantal criteria.

Uitblijven van compensatie WSW

Bij de vaststelling van het macrobudget WSW is door het ministerie van SZW uitgegaan van een landelijke uitstroom van 6% per jaar. Het werkelijke uitstroompercentage ligt met circa 4% beduidend lager, met als gevolg een groter negatief exploitatieresultaat bij RWA. Omdat dit verlies bij RWA niet volledig kan worden aangevuld door het operationele resultaat van Amfors vormt dit een risicio voor de hoogte van de gemeentelijke bijdrage. De hoogte en kans van voordoen is afhankelijk van de in de Meicirculaire 2018 vast te stellen subsidie per Sw-er, welke weer afhankelijk is van het werkelijke landelijke uitstroompercentage 2017.

Ontwikkeling risico

De afgelopen jaren hebben we een sterke stijging gezien in het aantal bijstandsgerechtigden, waardoor het Rijksbudget is overschreden.
Dit jaar lijkt het risico kleiner dan in voorgaande jaren, door een hoger Rijksbudget en een stabieler beeld van het aantal bijstandsgerechtigden. Hierdoor is onze risico-inschatting met € 130.000 afgenomen.

Acties (beheersmaatregelen):

1. Wij zullen de ontwikkeling van de kosten nauwlettend blijven monitoren en bijsturen indien dit noodzakelijk mocht zijn.
2. De ontwikkelingen bij de bijstand (o.a. in-/uitstroom) worden nauwlettend en permanent gevolgd.
3. Ter compensatie van een mogelijk tekort doen we beroep op de Vangnetuitkering vanuit het Rijk.

Risicobedragen en risicoscore

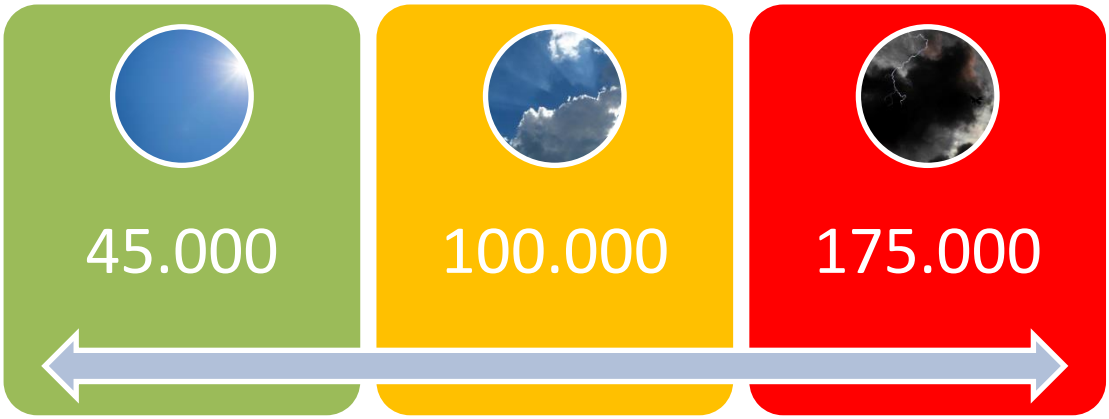

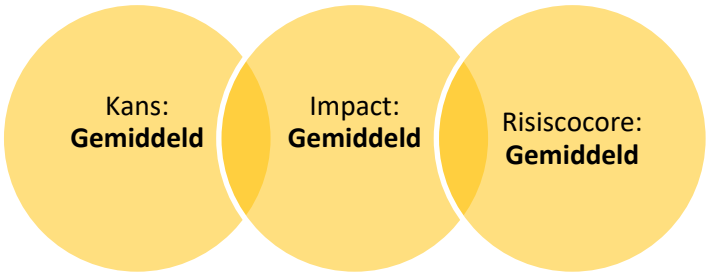

10. Verbonden en gerelateerde partijen

Paragraaf: Verbonden partijen
Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico:

Het deelnemen aan gemeenschappelijke regelingen betekent het gedeeltelijk inleveren van autonomie op de betreffende (beleids)terreinen. Besluiten met financiële gevolgen worden genomen door een bovengemeentelijk bestuursorgaan en zijn bindend voor alle deelnemende gemeenten. Leusden kan besluiten met betrekking tot nieuw beleid niet zelfstandig beïnvloeden, met als gevolg dat de financiële consequenties dan als voldongen feit in de begroting moeten worden verwerkt.

Samenwerkingsrelaties

De gemeente werkt actief aan het verbeteren van samenwerkingsrelaties (gerelateerde partijen). Een risico vormen de ontvlechtingkosten indien en zodra er personele capaciteit overgaat naar een samenwerkingsverband. In dat geval zal de gemeente een deel van de overheadkosten - die eerder nog konden worden toegerekend - niet op korte termijn kwijt raken. Ook kunnen kosten ontstaan die te maken hebben met de aanloop naar de nieuwe organisatie en de inzet van een sociaal plan voor het personeel. Daarnaast vergt samenwerking investeringen op het gebied van ICT zoals bijvoorbeeld het digitaliseren van dossiers en het op een veilige manier aan elkaar koppelen van systemen. Wanneer dit leidt tot vertraging in de werkprocessen, kan dit leiden tot bezwaar- en beroepsprocedures.

Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein/gastheerschap Amersfoort

Begin 2018 gaan Amersfoort en Leusden met elkaar in overleg over een herziene tariefstelling van dienstverlening door Amersfoort voor Leusden op het gebied van Werk en inkomen. Amersfoort wil graag aansluiten bij bestaande Amersfoortse tarieven (zoals die ook voor zorgproducten berekend worden) met een vast uurtarief inclusief alle overhead. Hierdoor wordt een stijging van lasten voorzien vanaf 2019, maar nog niet duidelijk is in welke mate.

De uitvoeringskosten voor de Zorgadministratie zijn de laatste jaren fors toegenomen. Om de Zorgadministratie op een andere meer efficiëntere wijze te organiseren waardoor de uitvoeringskosten omlaag kunnen worden gebracht is het streven om de zorgadministratie uit te besteden aan een commerciële partij. Hierbij zal sprake zijn van incidentele frictie- en implementatiekosten. Het is de inschatting dat deze kosten binnen 4 jaar terugverdiend worden door lagere uitvoeringskosten.

Recreatieschap Utrechtse Heuvelrug en Vallei

Het algemeen bestuur van Recreatieschap heeft in maart 2014 het besluit genomen tot opheffing en liquidatie van het Recreatieschap UHVK per 1 januari 2018.
Het financieel opheffen van het recreatieschap zal leiden tot incidentele bijdrage in de liquidatiekosten. Op basis van gegevens van het Recreatieschap is hiervoor een voorziening gevormd.

RUD, uitvoering asbesttaken

De gemeente heeft met de RUD voor de jaren 2018-2021 een DVO afgesloten. Bij het sluiten van de DVO was echter nog geen duidelijkheid over het milieutoezicht op asbestsaneringen ten aanzien van de productomschrijving, kwaliteit, kentallen en aantallen. Het betreft een taak die op dit moment door de gemeente zelf wordt uitgevoerd (Bouw- en woningtoezicht) en volgens het Besluit omgevingsrecht verplicht bij de omgevingsdienst moet worden ondergebracht. Er is nog geen duidelijkheid over de kosten die de RUD in rekening gaat brengen en mogelijke besparingen die het vervallen van de taak bij de gemeente kan opleveren

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is met € 25.000 afgenomen omdat naar verwachting de liquidatie van het Recreactieschap geen hogere kosten met zich mee gaat brengen.

Acties (beheersmaatregelen):

Tijdig rapporteren door college aan de Raad van relevante ontwikkelingen zoals het aangaan of beëindigen van overeenkomsten met verbonden partijen, wijzigingen in de doelstellingen of nieuwe financiële risico’s.

Risicobedragen en risicoscore

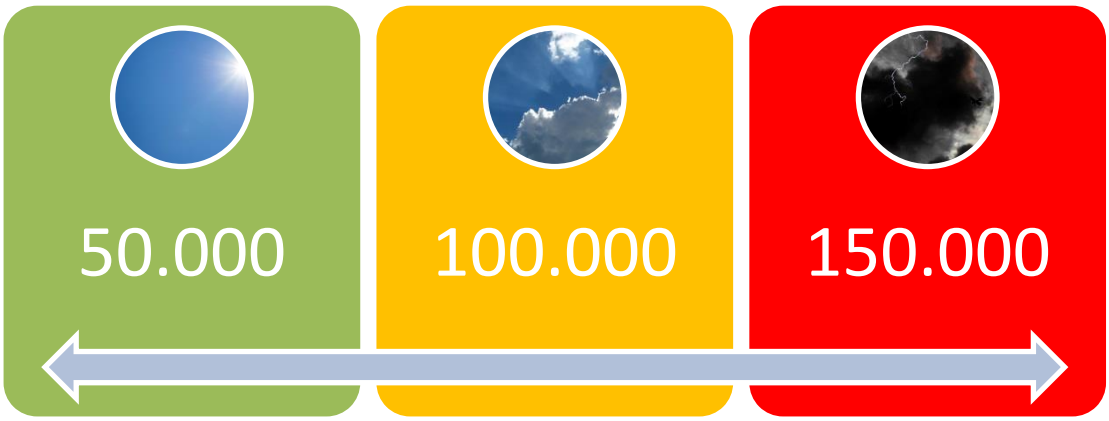

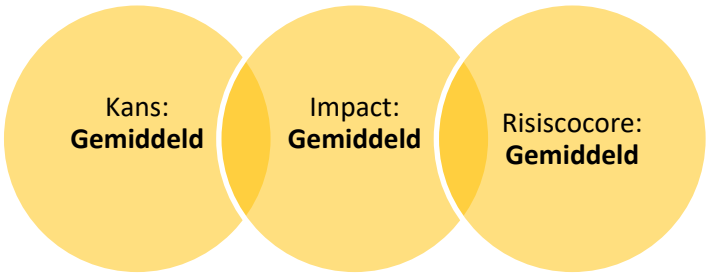

11. Verstrekte leningen & garanties

Paragraaf: financiering
Portefeuillehouder: Wethouder Vos

Omschrijving risico:

Het verstrekken van leningen en gemeentegaranties aan instellingen houdt in dat de gemeente risico loopt. Het niet nakomen van de financiële verplichtingen kan leiden tot een situatie waarbij de gemeente wordt aangesproken op de garantstelling of haar verstrekte lening moet afwaarderen.

Ontwikkeling risico

Stichting De Groene Belevenis heeft een lening van € 92.000 van ons ontvangen bij de verzelfstandiging. Eind 2017 had de Groene Belevenis een negatief eigen vermogen. Bij verzelfstandiging is afgesproken dat de stichting geen eigen vermogen mocht opbouwen en is voor deze leenconstructie hebben gekozen. De Groene Belevenis houdt binnen haar begroting rekening met de jaarlijkse terugbetalingen binnen de afgesproken termijn (10 jaar). We houden rekening mee met het risico dat de stichting onvoldoende aanvullende inkomsten verwerft om aan haar aflossingsverplichtingen te voldoen. Bij het berekenen van het risicobedrag nemen 50% van deze lening op als risico waardoor het risico toeneemt ten opzichte van de vorige monitor.

Acties (beheersmaatregelen):

1. Regelmatig beoordelen wij de financiële positie van de betreffende organisaties. Het risico op de garanties wordt overigens beperkt door de vestiging van het hypotheekrecht op betreffende accommodaties ten gunste van de gemeente.
2. Wij monitoren elk kwartaal de mate waarmee Stichting De Groene Belevenis aanvullende inkomsten verwerft.

Risicobedragen en risicoscore

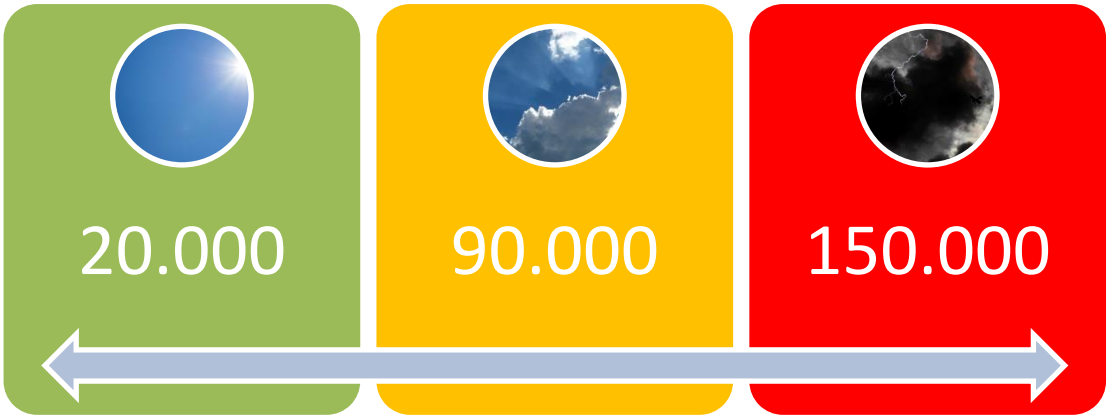

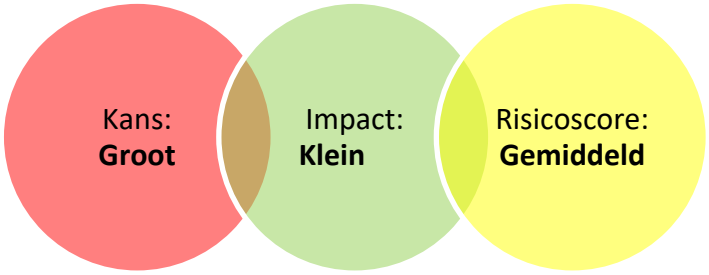

12. Aansprakelijkheid en juridische procedures

Programma: Diverse programma's
Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico:

Claims

Het algemene beeld is dat burgers de overheid vaker aansprakelijk stellen en schade claimen. De gemeente is verzekerd voor wettelijke aansprakelijkheid en voor het eigen risico is een budget in de begroting opgenomen. Desondanks kunnen zich claims voordoen waarvoor de gemeente niet (volledig) verzekerd is, zoals de immateriële schade. Bovendien kan er sprake zijn van imagoverlies in verband met aansprakelijkheidsschade.

Juridische procedures

Verkeerd uitgevoerde aanbestedingen, fouten in vergunningverlenings-procedures of een onjuiste claimafhandeling kunnen tot juridische procedures leiden. Ook handhavingszaken om een overtreding van wet- of regelgeving aan te pakken brengen dergelijke risico's met zich mee. Het aantal procedures en de hoogte van de kosten zijn slecht in te schatten. Daarnaast speelt ook het risico van een dwangsom bij het niet tijdig beslissen op grond van de Wet dwangsom bij niet tijdig beslissen. In de vele WOB-verzoeken die wij ontvangen wordt hierop regelmatig bewust gekoerst door verzoekers.

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is met € 50.000 toegenomen omdat we in toenemende mate de kosten van juridische procedures zien toenemen.

Acties (beheersmaatregelen):

In samenwerking met BNLP gemeenten ontwikkelen we een integrale en gestructureerde aanpak om de juridische kwaliteitszorg in onze organisatie beter te

borgen waarmee we het risico op aansprakelijkheid en optreden van juridische procedures verminderen.

Risicobedragen en risicoscore

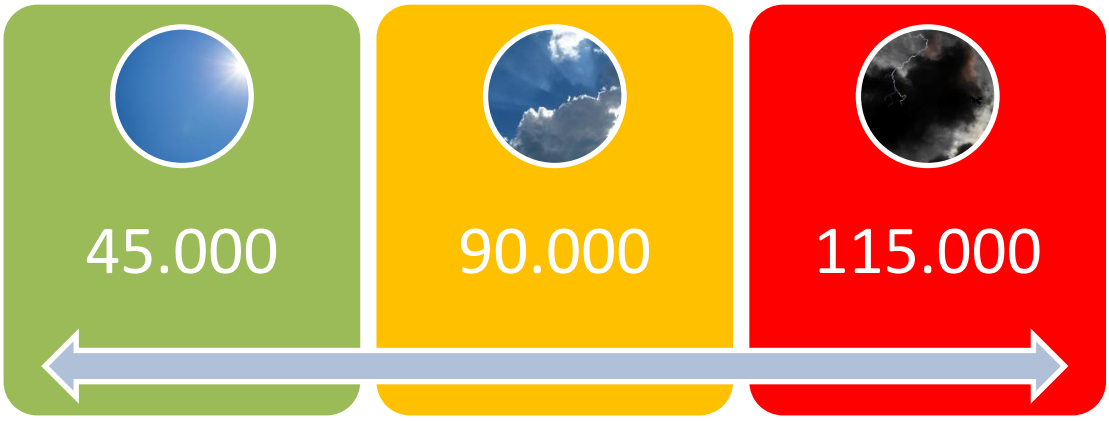

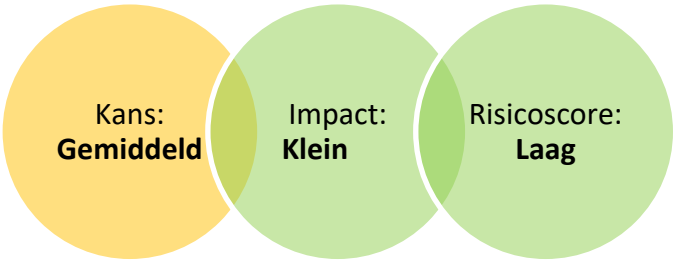

13. Leerlingen-vervoer

Programma: domein Samenleving
Portefeuillehouder: wethouder Kiel

Omschrijving risico:

De gemeente is wettelijk verplicht om een adequaat systeem van leerlingenvervoer aan te bieden. De kosten van het vervoer zijn sterk afhankelijk van het aantal leerlingen, het aantal ritten en de bestemming van deze ritten.

Acties (beheersmaatregelen):

De ontwikkelingen van leerlingenaantallen en vervoerskilometers blijven we actief volgen. Hiernaast zal de realisering van Passend Onderwijs de komende jaren een demping moeten opleveren voor het leerlingenvervoer, omdat meer leerlingen thuisnabij onderwijs zal worden geboden en hiermee voor een aantal kinderen het leerlingenvervoer kan vervallen.

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is niet gewijzigd.

Risicobedragen en risicoscore

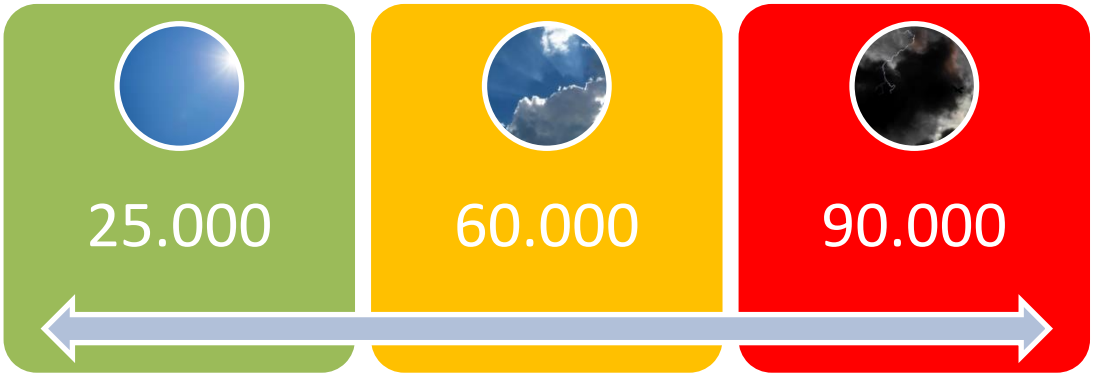

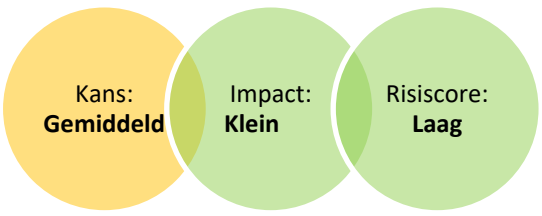

14. Fiscale risico's

Programma: Diverse programma's
Portefeuillehouder: Wethouder Vos

Omschrijving risico:

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht (VPB-plicht) voor overheidsondernemingen in werking getreden. De inventarisatie van de activiteiten welke een onderneming vormen en of deze activiteiten wel of niet onder de VPB-plicht vallen is grotendeels afgerond. Wij schatten in dat de invoering van de VPB voor de algemene dienst geen grote financiële consequenties heeft. Het gaat echter om nieuwe wetgeving voor de gemeente en landelijk wordt nog over bepaalde onderwerpen overleg gepleegd over de interpretatie van de wet. Hierdoor bestaat het risico dat in de inschatting gemaakte keuzes wellicht moeten worden herzien en we toch sprake zal zijn van fiscale winst en af te dragen vennootschapsbelasting.

Werkkostenregeling

De werkkostenregeling geldt voor alle vergoedingen, verstrekkingen en ter beschikking gestelde voorzieningen die tot het loon uit tegenwoordige dienstbetrekking horen. Op grond van de werkkostenregeling kunnen vergoedingen en verstrekkingen, tot 1,2% van het fiscale loon, onbelast aan werknemers verstrekt worden. Wordt deze forfaitaire ruimte overschreden dan betaald de werkgever over het meerdere 80% eindheffing.

Wetswijziging verruiming BTW vrijstelling sport

Het kabinet is voornemens per 1-1-2019 de sportvrijstelling te wijzigen. Deze sportvrijstelling is van toepassing op de terbeschikkingstelling van (binnen- en buiten-)sportaccommodaties door de gemeente. Hierdoor vervalt het recht op aftrek van voorbelasting, waardoor deze vrijstelling financieel ongunstig uitpakt voor gemeenten. In beginsel zal ook de voor herziening vatbare BTW die in de afgelopen jaren in aftrek is gebracht, gedeeltelijk moeten worden terugbetaald (herzieningsBTW). Ter compensatie heeft het Rijk € 241 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan € 153 miljoen voor gemeenten. De inhoud en de reikwijdte van deze overgangsregeling en/of compensatieregeling worden medio 2018 bekend gemaakt door het Rijk.

Ontwikkeling risico

In 2018 is de Belastingdienst in het kader van het Horizontaal Toezicht gestart met het monitoren van onze procedures met betrekking tot de omzetbelasting en loonheffing. De resultaten van deze monitoring en eventuele fiscale gevolgen zijn nog niet bekend.

Acties (beheersmaatregelen):

1. Wij monitoren voor de werkostenregeling periodiek of we binnen de forfaitaire ruimte blijven.
2. We maken gebruik van ons Tax Control Framework (TCF). Het TCF is een samenstel van processen en interne beheersingsmaatregelen dat ervoor moet zorgen dat de fiscale risico's van de gemeente bekend zijn en beheerst worden

Risicobedragen en risicoscore

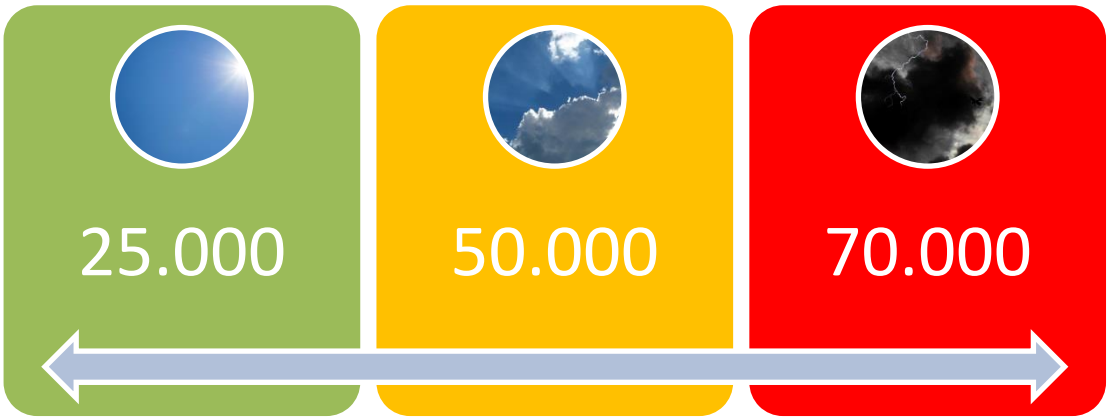

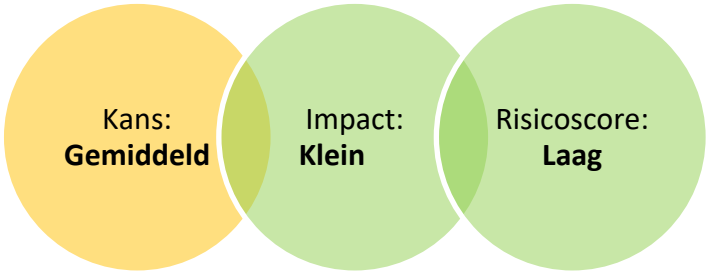

15. Niet halen bezuinigingen

Programma: Diverse programma's
Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico:

Risico dat taakstellingen niet concreet ingevuld worden en tijdig gerealiseerd worden. Om een sluitende meerjarenbegroting te bereiken heeft de gemeenteraad besloten tot een pakket aan bezuinigingsmaatregelen. Het risico bestaat dat niet alle voorgenomen bezuinigingen volledig in het gewenste tempo worden gerealiseerd. Daarnaast is het mogelijk dat een enkele taakstelling in de praktijk soms niet- of slechts gedeeltelijk haalbaar blijkt te zijn.

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is licht afgenomen doordat de taakstelling college ad. € 30.000 voor 1 parttime wethouder als structureel besparingsverlies genomen is.

Acties (beheersmaatregelen):

Periodiek monitoreren we de stand van zaken ten aanzien van de uitvoering en haalbaarheid van de maatregelen.
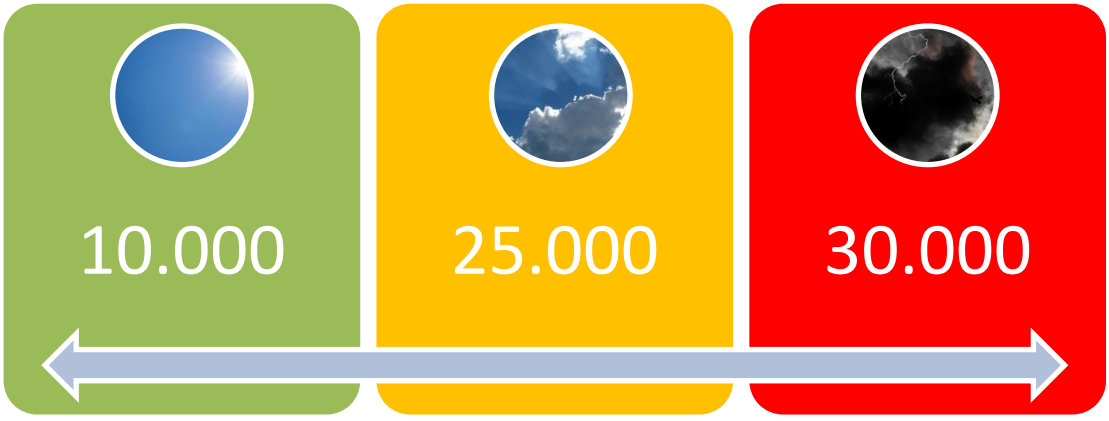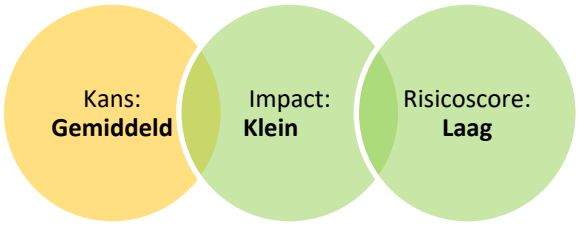
Risicobedragen en risicoscore